

ב"ל (ירושלים) 41839-10-10 - נסר אלדין סנאא ואח' נ' המוסד לביטוח לאומי ואח'

ב"ל (ירושלים) 41839-10-10 - נסר אלדין סנאא ואח' נ' המוסד לביטוח לאומי ואח' מחוזי עבודה ירושלים
ב"ל (ירושלים) 41839-10-10

1. נסר אלדין סנאא
ע"י ב"כ - עו"ד מוחמד דיק
נגד

1. המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ - עו"ד הלנה מרק
בית דין אזורי לעבודה בירושלים
[11.02.2013]

כב' השופטת רחל בר"ג-הירשברג - דן יחיד
פסק דין

1. התובעת, הגב' סנאא נאסר אל דין, הגישה תביעה זו כנגד החלטת הנתבע מיום 29.8.2010 ולפיה, היא חדלה להיות תושבת מדינת ישראל מחודש ינואר 2004, מועד הסמוך למועד נישואיה. כן עותרת התובעת כנגד החלטת הנתבע מיום 2.9.2010 ולפיה עליה להשיב לו תשלומים שקבלה עבור קצבת ילדים בתקופה בה קבע שלא הייתה תושבת.

התשתית העובדתית

2. [א] התובעת, הגב' סנאא נאסר אל דין, היא ילידת 31.10.1986. הורי התובעת מתגוררים בשכונת שיח ג'ראח שבירושלים.

[ב] התובעת מחזיקה בתעודת זהות ישראלית.

[ג] בשנת 2003 נישאה התובעת למר נביל נאסר אל דין (להלן: גם הבעל) אף הוא בעל תעודת זהות ישראלית. לתובעת ולבעלה נולדו שלושה ילדים: הדיל, ילידת 16.3.2005; אדם, יליד 10.10.2006 ודאליה ילידת 14.9.2007.

[ד] עובר לנישואי בני הזוג, בשנת 2002, רכש הבעל בית בכפר א-זעים. על שם הבעל רשום בבית בא-זעים שרון חשמל פעיל אשר ניכרת בו צריכה המעידה על מגורים (נ/3). זאת על אף שלטענתו הבית נמכר על ידו לאחר.

[ד] ביום 16.3.2006 הגישה התובעת לנתבע דין וחשבון רב שנתי (נ/5) בו הצהירה כי למן מועד נישואיה היא מתגוררת בשכונת אבו טור, שם מצוי בית הורי בעלה.

[ה] בעקבות חקירות שביצע הנתבע בעניין תושבותה של התובעת בא הוא לכלל מסקנה כי כתובת המגורים עליה הצהירה התובעת בשכונת אבו טור, הינה כתובת בדויה וכי הלכה ולמעשה העתיקה התובעת את מרכז חייה לבית בעלה בא-זעים שהנו מחוץ לתחום. אשר על כן שלח לה ביום 29.8.2010 מכתב בו הודיע לה כי לכאורה חדלה להיות תושבת ישראל מיום 1.1.2004 ולפיכך אינה מבוטחת עוד על פי חוק הביטוח הלאומי ועל פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי. לתובעת ניתנה האפשרות להשיג על האמור בהודעה, ומשלא עשתה כן הפכה זו להחלטה סופית. בהתאם, הודיע הנתבע לתובעת ביום 2.9.2010 כי נוכח שלילת תושבותה נוצר לה חוב בגובה ₪ 22,206 בשל תשלומים ששולמו לה עבור קצבת ילדים כאשר לא היתה תושבת ועל כן לא הייתה זכאית להם.

[ו] ביום 21.10.2010 הגישה התובעת את התביעה דנא.

גדר המחלוקת

3. גדר המחלוקת בהליך זה, כפי שנוסח ברשימת הפלוגתאות ובהודעת הצדדים בישיבת בית הדין מיום 5.9.2012, הוא בשאלה: האם בתקופה שמיום 1.1.2004 ועד ליום 29.8.2010, קרי, ממועד נישואי התובעת (או סמוך להם) ועד למועד החלטת הנתבע לשלול תושבותה, העתיקה הנתבעת את מרכז חייה לבית בעלה בכפר א-זעים כגרסת הנתבע, או שמא כגרסת התובעת היא המשיכה להתגורר, גם לאחר נישואיה, בתחום מדינת ישראל, בבית הורי בעלה בשכונת אבו טור.

גרסת התובעת

4. מטעם התובעת העידו היא ובעלה. בתצהירה טענה התובעת כי לאחר נישואיה באמצע שנת 2003 עברה להתגורר עם בעלה בשכונת אבו טור בבית השייך למשפחתו. בית זה מורכב מ - 6 חדרים, מטבח ושני חדרי שירותים והוקצה לה ולבעלה חדר בבית. כן טענה כי לבעלה היה בית בא-זעים, בית אליו סירבה לעבור לגור וכי הוא נמכר. התובעת המשיכה והבהירה כי מאז נישואיה היו לה סכסוכים ממושכים עם בעלה, שיסודם בקשיים הנובעים מהמגורים המשותפים עם משפחתו בביתם, ועל כן נהגה לחזור להתגורר בבית הוריה בשכונת שיח ג'ראח למשך תקופות ממושכות. התובעת הצהירה כי החל מ - 1.2.2011 היא מתגוררת בשכונת אבו טור יחד עם בעלה בבית נפרד ששכרו. בעלה של התובעת חזר בתצהירו על עיקרי עדותה האמורה של התובעת והוסיף כי בשנת 2002 רכש בית בא-זעים מתוך מחשבה שיעבור להתגורר בו לאחר נישואיו. אולם התוכנית לא יצאה אל הפועל נוכח סירובה של אשתו לעבור לגור מחוץ לתחום ירושלים. משכך, נאלץ למכור את הבית ועשה כן בסוף שנת 2003. עוד הבהיר כי נכון הוא שחשבון החשמל בבית זה עודנו רשום על שמו אולם הקונה, מר סלאמה עלאמאת, הוא אשר משלם החשבונות וכי עד להליך זה לא ייחס כל חשיבות לרישום חשבון החשמל על שמו או על שם הקונה.

נטל ההוכחה

6. נטל ההוכחה בדבר תושבות מוטל, ככלל, על הטוען לקיומה. עם זאת, סעיף 3 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה - 1965 קובע כי "הרישום במרשם, כל העתק תמצית ממנו וכן כל תעודה שניתנה לפי חוק זה יהיו ראיה לכאורה לנכונות פרטי הרישום...". מכאן שתעודת זהות אינה רק אמצעי לזיהוי של אדם אלא גם ראיה - הניתנת לסתירה - לגבי מקום מגוריו (דב"ע (ארצי) נה/ 132 - 0 המוסד לביטוח לאומי - חלואני מלכה עלי, פד"ע כט 197 (1995)). קיימת לפיכך חזקה עובדתית, ניתנת לסתירה, כי המחזיק בתעודת זהות ישראלית הנו תושב ישראל - והנטל הינו על המוסד להוכיח אחרת (עב"ל (ארצי) 1326/01 עזבון המנוח ראשד אבו עסב - המוסד לביטוח לאומי (14.8.2003); עב"ל (ארצי) 540/07 רזוק - המוסד לביטוח לאומי (5.2.2009)).

בעניין שלפנינו וכמבואר בתשתית העובדתית, אין מחלוקת כי התובעת מחזיקה בתעודת זהות ישראלית - ולכן החזקה העובדתית חלה בעניינה, ומעבירה את הנטל אל המוסד להוכיח כי לא הייתה תושבת ישראל במועד השנוי במחלוקת. 7. משמעותה של קביעה זו אינה אלא שעל הנתבע לשכנע את בית הדין כי בשים לב למכלול התשתית הראייתית שהונחה בפניו, גרסתו מסתברת יותר מגרסת התובעת. אקדים אחרית לראשית ואומר כי מסקנתי היא שהנתבע לא עמד בנטל המוטל עליו וכי גרסת התובעת מתיישבת עם מכלול הראיות שבתיק יותר מאשר גרסת הנתבע. טעמיי למסקנה זו יפורטו מטה.

הבסיס הראייתי להחלטת הנתבע לשלול תשובותיה של התובעת 8. דין וחשבון רב שנתי מיום 16.3.2006 וחקירת גיס התובעת מר ניהאד נאסר אל דין: הרקע להחלטת הנתבע ליזום חקירה בדבר תשובותיה של התובעת לא הוברר עד תום. אולם הדעת נותנת כי נבע, בין היתר, מהפער בין הצהרתה של התובעת בדין וחשבון השנתי שהגישה לנתבע בשנת 2006 (נ/5) ובין חקירת גיסה, אח בעלה, ניהאד נאסר אלדין (להלן: ניהאד). ניהאד נחקר ביום 21.9.2006 בבית המשפחה באבו טור ועל פי האמור בהודעה (נ/7) נשאל: "היכן גרים האחים שלך נדאל ונביל?" על כך השיב:

"נדאל שוכר בית בבית חנינה. נביל גם כן עבר מכאן לבית חנינה. אני רוצה לתקן שאחי נדאל מתגורר בשועפט ולא בבית חנינה". 9. ניהאד הוזמן על ידי הנתבע להעיד בפני בית הדין ובין היתר, נשאל לתגובתו באשר לאמירתו שלעיל כי אחיו נביל, בעלה של התובעת, עבר לגור בבית חנינה. ניהאד עמד על דעתו כי "אף פעם בחיים נביל לא עבר לבית חנינה" (עמ' 36, שורה 2 וראו גם שורה 4), וכי כלל לא התכוון לאחיו נביל אלא לאחיו נדאל שעבר לשועפט ולא לבית חנינה (עמ' 36, שורות 1-2). ניהאד טען כי המדובר בטעות של החוקר שגבה את העדות בחופזה ולא אפשר לו לקרוא אותה טרם שנדרש לחתום עליה (עמ' 36, שורות 5-9). בעמדותיו אלה המשיך ניהאד להחזיק גם בחקירתו החוזרת (עמ' 36, שורות 12-19).

בסיכומיו ביקש הנתבע כי בית הדין יבכר את תשובות הספונטניות של ניהאד ולפיה "אחיו והתובעת מתגוררים בבית חנינה ולא באבו טור כפי שהצהירו", על פני ניסיונותיו בפני בית הדין להתכחש לדברים ולעשות ל'תיקון' נפקותם. אין בידי לקבל עמדה זו.

בראש יאמר, כי בין אם נאמרו הדברים על ידי ניהאד ובין אם לאו, ולכך אשוב בהמשך, אין בהם שום התייחסות לתובעת או למקום מגוריה ודי בכך כדי לדחות את האפשרות שיש בהם כדי לתמוך בדרך כלשהי בגרסת הנתבע. אזכיר כי גרסת הנתבע היא שמרכז חייה של התובעת עבר לא-זעים ולא לבית חנינא. זאת ועוד. ההנחה שהשם 'נביל' כולל גם את התובעת בהיותה אשתו הנה בנסיבות העניין בעלת משקל מוגבל, וגם אם נצא מתוך הנחה כי דרך כלל בני זוג מתגוררים תחת קורת גג אחת, שכן כפי שיובהר בפורטרוט בהמשך הדברים אין זה מצב הדברים דכאן. התובעת ובעלה היה מסוכסכים משך תקופה ארוכה ועל כן התובעת התגוררה בתקופות אלה אצל הוריה. משמע, התובעת סיפקה הסבר המקובל על בית הדין ושיש בו כדי לסתור את אמירתו של ניהאד, ככל שנאמרה. אטעים כי גם לו סברתי כי בני הזוג עברו לבית חנינא, ואין אלה פני הדברים, הרי שלא ברור שהמדובר בהכרח בחלקה של בית חנינא המצוי מחוץ לתחום. לא למותר לציין שפרט לאמירה נטענת זו של ניהאד לא הובאה על ידי הנתבע כל ראיה תומכת לאפשרות שהתובעת עברה לחלקה של בית חנינא המצוי מחוץ לתחום.

10. אשר לאמירה עצמה של ניהאד - עדותו של ניהאד הותירה בי רושם אמין ככלל, ודעתי היא שלא מן הנמנע כי אכן מדובר בטעות רישומית של החוקר ונראה ש'טעות לעולם חוזרת'. כך ולשם המחשה בחקירתו של בעל התובעת, מיום 5.8.2010 (אליה אשוב בהמשך), נרשם בפתח הודעתו "אני נשוי לסנאא משנת 1995....", אלא שנוכח מועד לידתה של התובעת הרי שבשנת 1995 היתה היא בת 9 (!) שנים בלבד, והדברים אינם עולים בקנה אחד עם הדין, ההגיון או המציאות. לשון אחרת, טעויות ברישום הודעות הן אפשריות. אוסיף כי מחקירתו הנגדית של החוקר שגבה את עדותו של ניהאד, מר עזה מנצור, הוברר כי אכן יש מקרים בהם אנשים שנגבית עדותם לא קוראים אותה טרם חתימה עליה שכן הם אומרים לו שהם נותנים ברישומי אמון (עמ' 40, שורות 4-5), אולם לא זכר את המקרה הספציפי. נציין כי החוקר לא הוסיף שבמצב דברים שכזה דברי אותו אדם נרשמים על ידו. מכל מקום, טענת ניהאד כי לא קרא את עדותו טרם חתימה מטעם כזה או אחר היא אפשרית. לבסוף, הדעת נותנת שבמצב דברים בו נחקר מתבלבל או משנה גרסה וכאשר מטרת החקירה היא לברר את מצב הדברים האמתי, חוזר החוקר ומבהיר את העניין בשאלה נוספת. משלא עשה כן במקרה זה יכול הדבר בהחלט לתמוך בטענה כי מיהר או כי מדובר בטעות שלו. כללו של דבר, בחקירת ניהאד אין כל תמיכה לעמדת הנתבע ולא היה בה כדי לסתור את הצהרת התובעת בדין וחשבון השנתי מטעמה לשנת 2006.

11. הבית בא-זעיים: כאמור גרסתו המרכזית של הנתבע היא כי התובעת העתיקה את מרכז חייה לבית בעלה בא-זעיים. לתצהירו, צירף בעלה של התובעת עותק מחוזה הרכישה של הבית בא-זעיים משנת 2002. כעולה מהחוזה הבית נרכש ממר עדלי ראזם ומאברהים נאסר אל דין. כן צורף לתצהיר עותק מחוזה המכירה של הבית משנת 2003, חוזה שנערך בין בעלה של התובעת למר סלאמה על אמאת.

הנתבע מצדו המציא רישום המעיד על קיומו של שעון חשמל פעיל בבית המדובר בא-זעיים (נ/3). על פי העולה מרישום זה השעון עודנו רשום על שם בעלה של התובעת וניתן ללמוד ממנו על צריכת חשמל המעידה על מגורים רצופים. בסיכומי עמד הנתבע על כך שבעל התובעת לא המציא עותק מאישור רשמי המעיד על מכירת הנכס כטענתו. כן טען שבחקירתו הנגדית התקשה, אם לא כשל, במתן הסבר לעניין אחרון זה או לעניין שעון החשמל. עוד טען כי הסברו של הבעל ולפיו הדבר נעוץ בעובדה שהקונה טרם השלים את מלוא התשלומים על הבית מעוררת יותר מתמיהה, בשים לב לכך שבמועד חקירתו חלפו למעלה מ- 9 שנים ממועד המכירה הנטען. התובעת מצדה טענה בסיכומיה כי יש לזקוף לזכותה את העובדה שהיא ובעלה עשו לגילוי כל המידע הרלוונטי לבית בא-זעיים, וזאת בשקיפות מלאה, ומנגד לזקוף לחובת הנתבע את העובדה שלא הביא כל ראיה פוזיטיבית בדבר מגורי התובעת בא-זעיים.

12. דעתי כדעת התובעת. בהינתן שאחת מטענותיו המרכזיות של הנתבע היא שהתובעת העתיקה את מרכז חייה לבית בעלה בא-זעים, ומשנטל ההוכחה בעניין רובץ על כתפי הנתבע, אכן ניתן היה לצפות כי יובאו ראיות פוזיטיביות נוספות לגרסה זו, ובראש ובראשונה תוצאות של חקירה שערך הנתבע בבית עצמו בא-זעים. חקירה ממין זה הייתה יכולה לאמת את מגורי התובעת שם, ובתוך כך לספק ממצאים בדבר נוכחות לא זמנית בו. ממצאים בדבר התנאים הפיזיים של הנכס, השאלה האם יש בו חפצים אישיים, ריהוט וכל כיוצא באלה השייכים לתובעת ואף לספק מענה לשאלה האם התובעת, בעלה וילדיהם מוכרים בא-זעים כמי שמתגוררים בו דרך קבע, פעילים בקהילה, משתמשים בשירותים הקהילתיים דוגמת מוסדות חינוך וכדומה. משלא בוצעה חקירה ממין זה הרי שהדבר לא רק שמעורר הוא תמיהה, כטענת התובעת, אלא שיש לזקפו לחובת הנתבע במלוא כובד המשקל. הדברים זוכים למשנה תוקף מקום בו בחקירתו הנגדית, עמד חוקר הנתבע מר הישאם פריג', על החשיבות שבביקור בא-זעים לשם עמידה על המצב העובדתי לאשורו ועל כך שלנוכח 'המצב בשטח' המליץ בפני מנהל תחום חקירות בנתבע לעשות כן, אף כי לא זכר האם הייתה זו המלצה שנגעה לתובעת (עמ' 43, שורות 17-23). מכל מקום ברור הוא שהנתבע היה מודע לצורך להשלים חקירתו בדרך זו אך נמנע מלעשות כן מטעמיו. כאן המקום להוסיף כי הנתבע אף לא עשה מאמץ לחקור את התובעת בעניין זה ואף בעניינים אחרים הנוגעים להליך זה במשרדיו. נראה שהפעם הראשונה בה נחקרה התובעת היה בבית הדין ובנסיבות העניין המדובר בהתנהלות בלתי תקינה ולטעמי יש בה משום פגיעה בזכות הטעון של התובעת.

13. זאת ועוד. דעתי היא כי לא עלה בידי הנתבע, במסגרת חקירתם הנגדית של התובעת ובעלה, לאמת את גרסתו בקשר למגורי התובעת בא-זעים. התובעת נותרה איתנה בדעתה כי אינה יודעת פרטים על רכישת הבית, מימון הרכישה, מכירת הבית והכסף שהתקבל מן המכירה. התובעת תמכה בגרסת בעלה כי רכש את הבית עובר לנישואיהם כדי להכין עבורם מדור, אלא שהיא סירבה לעבור אליו בהיותו מחוץ לתחום ובעיקר רחוק ממשפחתה והוריה (עמ' 4 שורות 15-32). עדות התובעת מקובלת עלי שכן הותירה רושם אמין. מעבר לכך היא מתיישבת עם יתר חלקי עדותה. כך למשל, שוכנעתי כי אכן שררו מהלך השנים מתחים בין התובעת לבעלה והדבר מתיישב עם טענתה ש"בגלל הסכסוכים בינינו..." הוא לא שיתף אותה בפרטים הנוגעים לבית (עמ' 4, שורות 26-27). נזכיר שלמצער רכישת הבית נעשתה טרם נישואיהם. כך תשובותיה לשאלות רבות שנשאלה ביחס למשפחתה ובפרט ביחס לאחיותיה, בעליהן והסכסוכים הרבים שידעו האחיות מהלך השנים, וגם בנוגע למקום בו יתגוררו עם או בלי בעליהן, מחזקים את ההנחה שרצתה להיות קרובה להוריה ומשפחתה "לעת צרה". כך הוכח שמשפחתה סיפקה לה תמיכה נפשית ופיסית כשהתקוטטה עם בעלה. לא למותר לציין כי בעת נישואיה הייתה צעירה בת 17. אוסיף כי הנתבע לא עשה כל מאמץ לחקור את התובעת לעומק אודות היכרותה עם א-זעים בנסיון להוכיח 'זיקה' של קבע למקום.

14. אשר לחקירת הבעל ולשעון החשמל יאמר כי בניגוד לעמדת הנתבע דעתי היא כי גרסת הבעל איננה בלתי סבירה ויותר מכך היא משקפת את המציאות. בחקירתו הנגדית טען הבעל, וטענותיו לא נסתרו, כי הקונה של הבית בא-זעים לא השלים את תשלומי הכסף בעדו ועל כן גם לא הושלמה העסקה בדרך של אישור נוטריוני והעברת הבעלות לקונה. לטענתו הקונה עמד בתשלומים במשך תקופה של 5 שנים בלבד ואז פסק לשלם (עמ' 26, שורות 12-19). כשנשאל מדוע אינו ממצה את הדין עמו השיב: "אצל מי אלך לתבוע אותו אצל אבו מאזן... אני מחכה שיהיה שם משהו חוקי שאתבע אותו. הלכתי למועצה של א-זעים, אף אחד לא אמר לי מה לעשות" (עמ' 26, שורות 21, 29-30). כן הסביר כי דרך כלל וגם במקרה זה על הסכם המכר חתומים עדים ועם תום התשלומים נעשה אקט פורמאלי של רישום או העברת בעלות וכי "ככה אנחנו קונים ומוכרים... יושבים יחד ואחד לשני מוכרים וקונים" (עמ' 27, שורות 16-19). עדות זו מתיישבת עם הסכם המכר שצורף לתצהיר הבעל (נספח ב') ממנו עולה כי במועד העברת הבית לקונה שולמו על ידו 50,000 ₪ מתוך 200,000 ₪, שהוא המחיר שתמורתו נמכר. בין הצדדים סוכם, בחתימת קיום של שני עדים, כי תשלומים חודשיים בגובה 2,000 ₪ ימשיכו להשתלם עד להשלמת תשלום מחיר הבית. חשבון פשוט מעלה כי הסכמה זו כוללת בחובה הסכמה על תשלומים שימשכו למעלה משש שנים. או אז נרשם והוסכם כי יערך רישום פורמאלי, כלומר, העברת בעלות מלאה.

אשר למונה החשמל הסביר הבעל כי משלא שולמו כל התשלומים בעד הבית לא ראה טעם המצדיק העברת הבעלות על מונה החשמל לקונה. לטענתו הקונה משלם את החשמל באופן סדיר ובלשונו: "מבחינה זו לא עושה לי בעיות. אם הוא לא ישלם אני יכול לנתק לו את החשמל כל רגע" (עמ' 27, שורות 11-12). את העברת מונה החשמל מלכתחילה על שמו עת רכש הבית הסביר בכך שהשלים את הרכישה מהקבלן שבנה אותו ולכן היה זכאי לכך (עמ' 28, שורות 14-17).

15. הנה כי כן, לא עלה בידי הנתבע לסתור את גרסת הבעל המתיישבת עם המסמכים שהציג. אדגיש, כי לצורך הליך זה איני נדרשת לקבוע מסמרות לעניין הבעלות על הבית בא-זעים. אולם גם אם אניח כגרסת הנתבע כי לבעלה של התובעת בית בא-זעים השייך לו באופן חלקי או מלא, וכי רשום על שמו מונה חשמל המעיד על צריכה שוטפת למגורים, עדיין אין בכך כדי להוכיח כי התובעת התגוררה בבית זה בכלל, הפכה אותו למרכז חייה בפרט, לא כל שכן לאורך התקופה הארוכה לה טוען הנתבע. אטעים כי התרשמותי הישירה מעדותה של התובעת היא כי כלל לא התגוררה בבית ואף ספק אם ביקרה בו.
16. המגורים בבית הורי הבעל באבו טור - הדרך הנוספת בה ניסה הנתבע לבסס טענתו כי התובעת לא התגוררה בשנים הרלוונטיות בבית הורי הבעל באבו טור, כפי הצהרתה, הייתה להוכיח, באמצעות חקירתה הנגדית: [א] כי אינה עקבית ביחס לחלוקת חדרי המגורים בבית זה ובפרט ביחס לחדר שהוקצה לה, לבעלה ולילדיה; [ב] כי לא שמרה בבית חפצים ומסמכים אישיים כפי שמצופה ממי שמתגורר בבית דרך קבע; [ג] כי לא ידעה בוודאות מי הם דרי הבית הקבועים באופן שמצופה שתדע 'תושבת קבע'; [ד] בסיכומיו הוסיף הנתבע כי בשני ביקורים שנערכו על ידי חוקריו במקום היא לא נמצאה שם, כפי שבעצמה הודתה. נבחן טענות אלה אחת לאחת.
17. חלוקת חדרי המגורים - בחקירה ארוכה ביותר, נוקבת ואפילו פולשנית עשה הנתבע כל שלאל ידו כדי לנסות ולקעקע את גרסת התובעת ביחס למגוריה בבית משפחת בעלה. את יהבו שם הנתבע, הן בחקירה עצמה והן בסיכומיו, על כך שבעוד שבתצהירה טענה התובעת כי לה ולבעלה הוקצה חדר בבית (סעיף 6), הרי שעם התקדמות חקירתה טענה כי בבית משפחת בעלה חלוקת חדרי השינה והשימוש בהם היה עניין 'גמיש' ביותר. כלומר "שקשה מאד להגיד שלזה יש חדר ולזה יש חדר" (עמ' 6, שורה 18). התובעת תיארה מצב דברים בו נפשות רבות, קשישים, נשים, גברים וטף, מתגוררות יחדיו בבית אחד. אשר על כן, אם מי מדיירי הבית לא נמצא, מסיבה כלשהי ואף אם נמצא, נתפס המקום הפנוי על ידי אחר. כן הטיחה בבאת כוח הנתבע (אף אם לא בצדק) כי היא אינה ערה למצוקה ממין זה ועל כן אינה יכולה להבינה. בלשונה: "...לפעמים נכנסתי ראיתי מישהו ישן שם מחפשת לי מקום אחר. אין לאף אחד חדר, כולם ישנים בכל מקום שרוצים. זה לא נכנס לך לראש".
- אכן אין לחדד שחלה תמורה מסוימת בעדות התובעת ביחס לחדר שהוקצה לה ולבעלה, כמבואר לעיל. אלא שדעתי היא כי תמורה זו אינה בעלת מימדים גדולים כפי שמצייר הנתבע, וחשוב מכך אין ללמוד ממנה את שמבקש הנתבע, קרי, שהתובעת לא התגוררה במקום. התמונה המצטיירת מעדותה המהימנה ככלל של התובעת, היא שבבית הורי בעלה הייתה מצוקת מקום בלתי מבוטלת. בבית בן ארבע חדרי שינה, חדר מגורים, פינת ישיבה מטבח ושני חדרי שירותים (עמ' 5, שורה 20) התגוררו בחלק מהתקופה זוג הורים, לפחות שלושה זוגות נשואים עם ילדיהם ועוד אחים רווקים או פרודים. הנה כי כן, משפחות שלמות גרות בחדר אחד בלבד. אשר על כן גם אם מלכתחילה הייתה כוונה להקצות למצער, לזוגות נשואים חדר פרטי הרי שלא תמיד ניתן היה להבטיח זאת במציאות (עמ' 10, שורות 5-6). מצוקה זו היא שהולידה חיכוכים בין התובעת לבעלה (עמ' 10, שורה 9) ובלשונה "החיים כמו בתוך קופסא" (עמ' 12, שורה 10).

18. עם זאת ראוי להדגיש כי גרסתה של התובעת ביחס לחדר שמלכתחילה הוקצה לה ולבעלה כחדר שאמור לשרת אותם, הוא החדר השני מימין לאחר הכניסה לדירת המגורים, אושר על ידי בעלה של התובעת בחקירתו הנגדית (עמ' 19, שורה 28), ואושר גם על ידי גיסה של התובעת ניהאד (עמ' 33, שורות 31 - 32), שהוא עד שביכר הנתבע להזמין מטעמו. גיס נוסף של הנתבעת שהוזמן לעדות על ידי הנתבע, מר נאדר נסר אל דין (להלן: נאדר), לא אישר עובדה זו (עמ' 31, שורה 8). אולם נראה שאין ליחס לדבר חשיבות שכן לגרסתו, שלא נסתרה על ידי הנתבע, במרבית התקופה הרלוונטית היה מכור לסמים ושהה תקופות ממושכות בבתי כלא או בקהילות טיפוליות סגורות לגמילה מסמים (עמ' 31, שורה 9; עמ' 32, שורה 27). עדותו של החוקר, מר הישאם פראג', לפיה לא זכור לו כי נאדר היה מעורב בבעיות הקשורות בצריכת סמים לא הייתה משכנעת כלל ועיקר ואינה יותר מ'ידיעה כללית' חסרת נפקות. מה גם שבעצמו הודה כי "קטונתי מלהיות פסיכולוג... כל פעם שפגשתי אותו לא הרגשתי סטיות, משהו חריג" (עמ' 42, שורות 24-27; עמ' 43, שורות 1-2). עדות החוקר מר עזה מנצור אף היא לא סיעה משכלל לא זכר את עדותו של נאדר וטען שלא הוא שגבה את עדותו, אלא רק התלווה לחוקר פראג' (עמ' 39, שורות 5-7).

19. בדומה אישר בחקירתו הנגדית בעלה של התובעת את גרסתה כי בבית הוריו "לא היה חדר מסוים קבוע למישהו מסוים, אנחנו גרים שם אבל מסתובבים בכל הבית" (עמ' 20, שורות 8-9). כן הדגיש כי בבית הזה אין למעשה פרטיות והוא שייך כולו לכל דייריו (עמ' 22, שורות 7-8). כך אישר כי העדרה של פרטיות הוא שעמד ביסוד הסכסוך המר שפרץ ביניהם (עמ' 25, שורות 15-16).

את 'הגמישות' בחלוקה ובשימוש בחדרים אישר גם ניהאד בחקירתו (עמ' 33, שורות 31-32; עמ' 35, שורות 17, 22), שכאמור הוא לא עד שהובא לעדות על ידי התובעת על אף שהוא קרוב משפחה.

20. כללו של דבר, אין לומר שהתובעת התקשתה ליתן מידע עקבי ביחס לבית הורי בעלה. מצב דברים זה אינו תמוך בטענת הנתבע כי המדובר בכתובת מגורים בדויה. למען הסר ספק אוסיף, כי גם אם קיים חוסר עקביות מסוים בדברים שאמרה התובעת ביחס לחדרי הבית עדיין אין בכך כדי להוכיח שמרכז חייה אינו בתחומי מדינת ישראל בשנים הרלוונטיות.

21. שמירת חפצים אישיים בבית - בסוגיה זו נחלקה חקירתו של הנתבע לשתיים: בחלקה האחד והארי עסק בשאלה היכן שמרה התובעת את מסמכיה האישיים. בסוגיה זו טענה התובעת כי אלו היו כל העת בתיקה האישי שכן חששה כי הילדים הרבים שמסתובבים בבית הורי בעלה ישחקו ויפגעו בהם (עמ' 17). עם זאת טענה שתצלומים משפחתיים ובפרט של ילדיה נשמרו במגירה בבית הורי בעלה (עמ' 17 שורה 30), ולא נותר אלא לתהות מדוע לא חששה שאלו יפגעו. מנגד בעלה של התובעת דווקא סבר שמסמכים ותעודות אישיות נשמרו בחדרה של אמו (עמ' 24, שורות 10-2), אף כי לא ברור אם התכוון גם למסמכים הנוגעים לאשתו מקום בו התובעת הבהירה כי כוונתה למסמכים שלה ושל ילדיה בלבד, קרי, לא של בעלה (עמ' 16, שורה 32). בחקירתו על ידי חוקרי המוסד ביום 5.8.2010 (נ/2) טען כי אינו יודע היכן המסמכים האישיים שלו ושל אשתו (עמ' 2).

חלקה השני של החקירה עסק בחפצים אחרים דוגמת בגדים שם ביקש הנתבע לברר כיצד יתכן שבעת ביקור החוקר במקום לא נמצאו בגדיה, חפציה או חפצי בעלה. בעניין זה ובטרם נפנה לבחינת העדויות הנוגעות אליו יש להדגיש ובראש, כי הנתבע לא צילם את בית הורי בעלה בעת שביקר שם וחקר את הבעל. לטענת החוקר היה זה נוכח אי תקינות המצלמה (עמ' 43, שורות 6 - 10), אלא שלא הוברר מדוע פגם חקירה זו לא תוקן במועד אחר. בה בעת הבהיר החוקר פראג' כי "כולם טוענים שהם גרים בבית. הבית מלא בגדים, חפצים, בסלון מזרנים...." וכי אם הבעל "אמר שהראה לי (בגדים וחפצים אישיים שלו ושל אשתו - ר.בה.) יכול להיות שהראה" (עמ' 43, שורות 16 - 19). אלא שלשיטתו הדבר אינו מעיד על מגורי קבע או מרכז חיים וכי לא מן הנמנע שבני המשפחה מציגים מצג לא אמיתי. דא עקא שגם אמירה זו היא לא יותר מ'תחושת בטן'.

22. התרשמותי מהעדויות בהקשר זה היא שאכן מרבית חפציה האישיים של התובעת לא נשמרו בבית הורי בעלה וזאת לנוכח העובדה שבשל המחלוקות הרבות בינה לבעלה שהתה מרבית הזמן, כפי שהודתה, בבית הוריה (עמ' 18, שורה 19). כך משנשאלה האם נכון יהיה לומר כי במרבית התקופה המדוברת שהתה בבית הוריה השיבה: "כן, מכיוון שהיו בעיות בינינו. לא הם (משפחת הבעל - ר.בה.) אוהבים אותי ולא אני אוהבת אותם". אטעים כי דברים אלה יש בהם כדי להסביר את עדות הבעל בחקירתו הנגדית כי תקופות ממושכות גר בחדר/מחסן שמאחורי בית הוריו (עמ' 22, שורה 24) עובדה שאושרה גם על ידי ניהאד (עמ' 34, שורה 25) וגם על ידי נאדר (עמ' 33, שורה 1). אלא שגם אם אלה פני הדברים אין בכך כדי להוכיח שהתובעת עתיקה את מרכז חייה אל מחוץ לתחום מדינת ישראל. 23. אי ידיעת זהות דיירי הבית בכל שנה מדויקת - בחקירתה הנגדית של התובעת ביקש הנתבע לערוך, בעזרתה, מעין רשומון מדויק של מועדי נישואי גיסייה, המועדים בהם חוו קשיים בחיי הנישואין, מועדי לידת ילדיהם, שמותיהם, גילאיהם ועוד. התובעת לא עמדה במשימה בהצלחה יתרה (ראו למשל: עמ' 10, שורות 23-32). אלא שדעתי היא שלנוכח ריבוי הנפשות בהם מדובר (ראו: נ/8 פרוט משרד הפנים לגבי גיסייה התובעת וילדיהם האוחז מספר בלתי מבוטל של עמודים), אין זה מפליא. זאת ועוד הדבר אינו מפליא שכן מתיישב הוא היטב עם קביעתי הקודמת לפיה לנוכח המחלוקות הרבות עם בעלה שהגיעו "לכדי גירושין כמעט" (עמ' 10, שורה 20), לא שהתה בבית הורי בעלה תקופות ממושכות אלא מקוטעות וכדבריה "כל הזמן הייתי אצל הורי, לא מעורבת ולא רציתי להתערב" (עמ' 12, שורה 3). התמונה המצטיירת היא אפוא כי מרכז חייה של התובעת בתקופה המדוברת היה ככל הנראה בבית הוריה בשייח ג'ראח ואכן לא כפי שמסרה לנתבע באבו טור. משנשאלה מדוע לא עדכנה את הנתבע בעניין זה השיבה: "ת. כי אני ציפיתי כל הזמן שיהיה לי בסדר עם בעלי, למה שאני אלך לביטוח לאומי לעשות לו בעיות? דווקא אמא שלי אמרה לי בואי נלך לביטוח לאומי. ש. איזה נזקים יהיו לבעלך את היית פונה לביטוח לאומי?"

....

ת. זה בעיה כשאשה עוזבת את בעלה, ואז אולי המשפחה שלו תכעס שאני הלכתי לביטוח לאומי, זה כבר כמו פירוד רשמי. אני רוצה את בעלי, אבל אני רוצה שהוא יתן לי חיים יותר נוחים". נראה שהדברים מדברים בעד עצמם. רצונו של הבעל כי יתגוררו בא-זעיים או בבית משפחתו לא עלו בקנה אחד עם רצונות התובעת והובילו לסכסוך מר ביניהם בתקופה הרלוונטית להליך זה. בתגובה שהתה התובעת מרבית הזמן בבית הוריה.

יודגש כי גם אם התובעת לא התגוררה מרבית הזמן בבית הורי בעלה כפי שמסרה לנתבע עדין אין בדבר כדי להוכיח שמרכז חייה הוא מחוץ לתחום מדינת ישראל ודעתי היא כאמור שלא כך.

24. העדרה של התובעת מבית הורי בעלה במועדי ביקורי חוקרי הנתבע - התובעת הודתה בחקירתה הנגדית כי בשני ביקורים של חוקרי הנתבע בבית הורי בעלה היא לא הייתה נוכחת (עמ' 16, שורה 16). ההסבר שסיפקה לעניין הוא ששהתה בבית הוריה, ובעלה חשש לספר על כך (עמ' 16 שורה 16). לנוכח קביעותי לעיל ביחס לכך שהתובעת שהתה תקופות ממושכות בבית הוריה, העדרה אינו מפליא ובנסיבות העניין אין בו כדי להעיד כי מרכז חייה היה מחוץ לשטחי מדינת ישראל. לא למותר לציין, כי העדר נוכחות של אדם בעת ביקור אקראי של חוקרים מטעם המוסד בבית בו נטען שגר בתוך תחומי מדינת ישראל, אין בו כשלעצמו כדי להעיד על כך שאינו מתגורר בו דרך קבע ובוודאי כאשר הדבר אינו מצטרף לעדויות פוזיטיביות אחרות.

25. בית הורי התובעת - לבסוף ניסה הנתבע להראות בחקירתה הנגדית של התובעת כי גרסתה לפיה לנוכח הסכסוכים בינה לבין בעלה חזרה להתגורר תקופות ממושכות בבית הוריה אינה סבירה. זאת על שום שבית הוריה מורכב משני חדרים בלבד ועוד קומת גג שחלקה נהרס ושליטתה מתגוררים בו הוריה ולמצער ארבע מאחיותיה, שלוש מתוכן נשואות עם ילדים הדורים עמן, וכן חלק מאחיה (ראו למשל: עמ' 19, שורות 9-12). בתמיכה צורפו תמונות מבית הורי התובעת שאכן מעידות על צפיפות מגורים (נ/4).

בסיכומיה טענה התובעת כי רבים מתושבי מזרח ירושלים נאלצים לגור בצפיפות ובתנאים קשים לנוכח הידיעה כי אם יעברו לגור מחוץ לתחומי ירושלים, שם עלות המחיה נמוכה יותר ועל כן מאפשרת רמת חיים טובה יותר, הרי שיאבדו את זכויותיהם הסוציאליות לרבות ביטוח הבריאות ועל כן אינם ממעלים לעשות כן. לתמיכה הובאה עדותו של מר פראג' בפני בית הדין אשר הודה כי נתקל במצבים מעין אלה (עמ' 44, שורות 13-14).

הנתבע מצדו טען כי אינו שולל מצוקת דיור במזרח ירושלים אלא שבנסיבות העניין ומשלא הביאה התובעת ראיות להוכחת מגוריה בבית חמיה הרי שהמסקנה המתחייבת היא כי מחוץ לתחום עברה.

26. אשר לדעתי. איני רואה צורך לקבוע מסמרות בעניין הצפיפות שחווים תושבי מזרח ירושלים וההתנהגות הנובעת מכך, בהעדרן של ראיות מספיקות לכך ובהעדרו של צורך בהכרעה מורכבת ממין זה לענייננו. בה במידה אין בידי לקבל את מסקנת הנתבע.

על יסוד המסכת הראייתית שנפרשה בפני דעתי היא כי עלה בידי התובעת להוכיח כי חזרה להתגורר בבית הוריה למשך תקופות ממושכות וזאת לנוכח אמינות עדותה והעדרן של ראיות פוזיטיביות מטעם הנתבע המוכיחות אחרת, ונזכיר כי בניגוד לטענת הנתבע שהובאה לעיל, הנטל בעניין רובץ על כתפיו ואותו לא הרים. אוסיף, כי התרשמותי היא כי גם אם צודק הנתבע בטענתו כי בבית הורי התובעת הייתה צפיפות גדולה הרי שבעיני המתבוננת, היא התובעת, "הבית שלנו מאד גדול, אמנם לא הרבה חדרים אבל מאד גדול, שטח מאד גדול לא כמו בית חמותי" (עמ' 13, שורות 2-3). כלומר צפיפות מוכרת טובה מצפיפות פחות מוכרת ועל כך נאמר "ביתו של אדם מבצרו". נשוב ונדגיש, כי משלא הובאו על ידי הנתבע תמונות כלשהם מבית הורי הבעל בוודאי שלא יכולנו לנסות ולהשוות בין בית הורי התובעת לבית הורי בעלה.

טרם חתימת פרק זה מצאתי להעיר כי בתמונות בית הורי התובעת שצרף הנתבע כמוצגים מטעמו (נ/4) מצולמים קטינים חוזר וצלם. איני יודעת אם הנחיותיו הפנימיות של הנתבע קובעות דבר מה בעניין זה אולם ככל שאין אלה פני הדברים ראוי שירענן הנחיותיו בהקשר זה ויימנע מצילום חוזר של קטינים מקום שאינם בעלי דין והדבר אינו דרוש מטעם מוצדק אחר.

27. לסיכום, הנתבע שעל כתפיו מוטל הנטל להוכיח שהתובעת אינה מתגוררת בתחומי ירושלים לא הרים את הנטל. הטעמים לכך כפי שפורטו בהרחבה לעיל הם שלא הובאה כל ראיה פוזיטיבית למגורי התובעת בא-זעיים, וכן שיתר הראיות שעליהן השתית הנתבע את גרסתו גם הן אינן תומכות בגרסתו זו, אלא מעידות, לכל היותר, על כך שבתקופות מסוימות התובעת לא התגוררה בכתובת המגורים שמסרה לנתבע ובכך לא שגי. לכך מצטרפים גם המחדלים שנפלו בחקירת הנתבע בעניינה של התובעת ובכלל זה: העובדה שהתובעת לא הוזמנה למסור את גרסתה בעניין מקום מגוריה כמו גם הימנעות הנתבע מביצוע חקירה על אודות התובעת בא-זעיים, וכן העובדה שלא הובאו תמונות מבית הורי בעלה של התובעת. לעומת כל אלה, גרסת התובעת הייתה מהימנה והתיישרה גם עם גרסת עדי הנתבע.

28. סוף דבר - על יסוד כל האמור דין התביעה להתקבל והריני קובעת כי התובעת הייתה תושבת ישראל מיום 1.1.2004 ועד ליום 29.8.2010. בהתאם לקביעה זו החוב שיצר הנתבע לתובעת בגין תשלומים ששילם לה עבור קצבת ילדים, כפי שעולה מהודעתו מיום 2.9.2010, אינו כדין ודינו ביטול.

התובעת מיוצגת על ידי הלשכה לסיוע משפטי ועל כן ולא בלי היסוס, איני עושה צו להוצאות.

29. זכות ערעור: פסק דין זה נתון לערעור בזכות. הודעת ערעור ניתן להגיש לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 30 ימים מיום המצאתו לצדדים.

ניתן היום, ב' אדר תשע"ג, (11 פברואר 2013), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.